

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Rady w sprawie polityk europejskich dotyczących młodzieży. Wychodzenie naprzeciw obawom młodych ludzi w Europie — wprowadzanie w życie Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży i wspieranie aktywnego obywatelstwa

COM(2005) 206 wersja ostateczna

(2006/C 28/07)

Dnia 30 maja 2005 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, odpowiedzialna za przygotowanie prac Komitetu na ten temat, wydała opinię w dniu 5 października 2005 r. Sprawozdawcą była **Jillian van TURNHOUT**.

Na 421. sesji plenarnej w dniach 26-27 października 2005 r. (posiedzenie z dnia 26 października 2005 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, 126 głosami za, przy 3 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

1. Wstęp

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjmuje do wiadomości przyjęcie Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży i jego rozwinięcie w omawianym komunikacie Komisji w sprawie europejskich polityk dotyczących młodzieży. Komunikat ten tworzy podstawy, które mogą służyć za punkt wyjścia do opracowywania polityk w dziedzinach dotyczących młodzieży w Unii Europejskiej.

1.2 Los Europy zależy coraz bardziej od jej zdolności do wspierania społeczeństw otwartych na dzieci i młodzież. Przyjęcie Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży w r. 2005 na wiosennej sesji Rady Europejskiej w ramach zrewidowanej strategii lizbońskiej skoncentrowanej na wzroście i zatrudnieniu jest uznaniem faktu, że integracja młodzieży w społeczeństwie i życiu zawodowym oraz lepsze wykorzystanie jej potencjału są niezbędne do zapewnienia ponownego trwałego i zrównoważonego wzrostu w Europie.

1.3 Biorąc pod uwagę mnogość wyzwań stojących przed młodymi ludźmi we współczesnym społeczeństwie, EKES już od ponad dziesięciu lat regularnie przyczynia się do rozwoju polityki wobec młodzieży na szczeblu wspólnotowym⁽¹⁾. Komitet zainicjował istotną debatę w kluczowych dziedzinach,

(¹) Biała księga: polityka wobec młodzieży, Dz.U. C 116 z 20.4.2001 – sprawozdawca – Jillian Hassett van Turnhout.

Biała księga Komisji Europejskiej pt. „Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej”. (Dz.U. C 149 z 21.6.2002 – Sprawozdawca: Jillian Hassett van Turnhout).

Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej rok 2004 Europejskim Rokiem Edukacji Przez Sport (Dz.U. C 149 z 21.6.2002 – Sprawozdawca: Christoforos Koryfidis).

Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia wspólnotowego programu działań mającego na celu promowanie instytucji na płaszczyźnie europejskiej w dziedzinie młodzieży (Dz.U. C 10 z 14.1.2004 – Sprawozdawca: Jillian Hassett van Turnhout).

SOC/174 Stosunki międzypokoleniowe (Dz.U. C 157 z 28.6.2005 – Sprawozdawca: Jean-Michel Bloch-Lainé).

SOC/177 Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia programu „Aktywna Młodzież” w latach 2007 - 2013 (Dz.U. C 234 z 22.9.2005 – Sprawozdawca: José Isaias Rodríguez García-Caro).

jak np. zatrudnienie młodzieży, integracja społeczna, mobilność, zaangażowanie młodzieży oraz rola organizacji pozarządowych. EKES jest także świadomy wyzwań stojących obecnie przed Unią Europejską i potrzeby odzyskania zaufania.

1.4 EKES zaleca, aby młodzi ludzie znaleźli się w punkcie wyjścia działań oraz aby zachęcić ich do aktywnego uczestnictwa w opracowywaniu polityk. Główną motywacją zaangażowania się młodych ludzi jest możliwość wpływu na zmianę sytuacji. Państwa Członkowskie i instytucje europejskie muszą zapewnić niezbędne środki, instrumenty wsparcia oraz mechanizmy ułatwiające młodym ludziom na wszystkich szczeblach zaangażowanie się w podejmowanie decyzji i działań wpływających na ich życie. Tylko wywieranie autentycznego wpływu doprowadzić może do prawdziwej odpowiedzialności.

1.5 Europa potrzebuje bardziej niż kiedykolwiek trwałego zaangażowania młodych ludzi, które pomoże zbudować Europę zintegrowaną, konkurencyjną, bezpieczną i dającą szanse integracji społecznej. Jeżeli Unia Europejska ma cokolwiek znaczyć dla młodych ludzi, musi ona odgrywać istotną rolę w ich życiu i wyraźnie interesować się ich potrzebami oraz w sposób widoczny i twórczy odpowiadać na nie. Podobnie, sukces tej inicjatywy zależy od zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron, w pierwszym rzędzie organizacji młodzieżowych, jak również władz regionalnych i lokalnych oraz partnerów społecznych. EKES traktuje jako własną „ideę wyłaniającą się” z raportu grupy wysokiego szczebla w sprawie przyszłości polityki społecznej w rozszerzonej Unii: dotyczącej przejścia „od paktu skupiającego się na osobach starszych i zasadzającego się na lęku [...] do nowego paktu skupiającego się na młodych i zasadzającego się na zaufaniu [...], aby przekształcić te wszystkie lęki w proces, w którym wygrywają wszyscy, oparty na pozytywnym postrzeganiu przyszłości i na nowej równowadze międzypokoleniowej”.

1.6 W związku z tym EKES wyraża nadzieję, że omawiany komunikat będzie stanowić podstawę do zwiększenia partnerskiej współpracy między decydentami a młodzieżą, zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym. Prawdziwe i trwałe

zaangażowanie młodzieży i organizacji młodzieżowych w opracowywanie i wprowadzanie w życie polityk zapewni odpowiednie ujęcie w nich faktycznych potrzeb młodych ludzi oraz to, że poczują się oni odpowiedzialni za proces wdrażania strategii lizbońskiej.

2. Kontekst

2.1 Na wiosennej sesji Rady Europejskiej w dniach 22 — 23 marca br. szefowie państw i rządów UE przyjęli Europejski Pakt na rzecz Młodzieży ⁽²⁾. Proponując ten Pakt, szefowie państw lub rządów Francji, Niemiec, Hiszpanii i Szwecji wskazali cztery zasadnicze kwestie, tj.: podatność młodzieży na zagrożenia; potrzebę budowania solidarności międzypokoleniowej w kontekście starzejących się społeczeństw, potrzebę wyposażenia młodych ludzi poprzez zapewnienie im kształcenia i szkolenia zawodowego, potrzebę większej spójności wszystkich dziedzin polityk mających odniesienie do młodzieży.

2.2 Komunikat porusza szereg zagadnień i obszarów polityki, które mają istotne znaczenie dla młodych ludzi w Europie i zostały w ten sposób określone w Białej księdze Komisji nt. *nowych impulsów dla młodzieży europejskiej*, a następnie w rezolucji Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. ustanawiającej ramy polityki wobec młodzieży w Europie.

2.3 W odpowiedzi na konkluzje wiosennej Rady, Komisja Europejska przyjęła zintegrowane wytyczne w dniu 12 kwietnia ⁽³⁾. Ten pakiet wytycznych, obejmujący z jednej strony zalecenie odnośnie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej, a z drugiej strony przyjęty wniosek w sprawie decyzji Rady w sprawie wytycznych odnośnie zatrudnienia, powinien stanowić podstawę krajowych programów reform na najbliższe trzy lata, jakie mają sporządzić Państwa Członkowskie.

2.4 We wstępie do wytycznych podkreśla się wagę udziału odpowiednich zainteresowanych podmiotów w strategii lizbońskiej oraz stwierdza się, że Państwa Członkowskie, jak również UE, powinny wykorzystać każdą okazję do zapewnienia udziału samorządów regionalnych i lokalnych, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu zintegrowanych wytycznych.

2.5 Podczas gdy ogólne wytyczne polityki gospodarczej koncentrują się na wkładzie polityki gospodarczej w realizację celów strategii lizbońskiej, wytyczne odnośnie zatrudnienia odnoszą się szczególnie do europejskiej strategii zatrudnienia i mają na celu skoordynowanie polityk zatrudnienia Państw Członkowskich. To właśnie w wytycznych odnośnie zatrudnienia, nawiązujących szczególnie do Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży, zawarte są niektóre kierunki działania Paktu w postaci zintegrowanych wytycznych. Dwie wytyczne w szczególności odzwierciedlają treść Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży. Wytyczna nr 18 obejmuje wysiłki na rzecz

budowy ścieżek zatrudnienia dla młodych ludzi i zmniejszenia bezrobocia młodzieży, lepsze godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz zapewnienie instytucji opieki nad dziećmi. Wytyczna nr 23 obejmuje zmniejszenie liczby uczniów przedwcześnie kończących szkołę i zwiększenie dostępu do początkowego kształcenia zawodowego oraz szkolnictwa średniego i wyższego, włączając w to praktyki zawodowe i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości. Ponadto, wytyczna nr 24 obejmuje rozszerzenie podaży narzędzi edukacyjnych i szkoleniowych, opracowywanie ram działań w celu wspomagania przejrzystości kwalifikacji, ich skutecznego uznawania i zatwierdzania edukacji niesformalizowanej i nieformalnej. Na koniec wytycznych odnośnie zatrudnienia zwraca się ponownie uwagę, że Państwa Członkowskie powinny ustanowić szerokie partnerstwo na rzecz zmian poprzez zaangażowanie organów parlamentarnych i zainteresowanych podmiotów, w tym także podmiotów szczebla regionalnego i lokalnego.

2.6 Inicjatywa ta uwypukla problematykę młodzieży w kluczowych obszarach partnerstwa lizbońskiego na rzecz wzrostu i zatrudnienia, w szczególności poprzez europejską strategię zatrudnienia i strategię integracji społecznej oraz program prac Edukacja i Szkolenia 2010 oraz wzywa do spójności inicjatyw podejmowanych w ramach tych strategii.

2.7 Przyjęcie Paktu zbiega się z zakończeniem pierwszego cyklu wdrażania Białej księgi nt. *nowych impulsów dla młodzieży europejskiej* z 2001 r., rozwiniętej następnie w rezolucji Rady z czerwca 2002 r. W ten sposób ustanowiono ramy współpracy europejskiej w sprawach związanych z młodzieżą w celu wspierania aktywnego obywatelstwa młodzieży, stosowania otwartej metody koordynacji (OMK) oraz wprowadzenia wymiaru młodzieżowego do innych polityk.

2.8 Europejski Pakt na rzecz Młodzieży w formie ostatecznie przyjętej na wiosennym posiedzeniu Rady Europejskiej podkreśla potrzebę skorzystania przez młodych Europejczyków z zestawu polityk i środków stanowiących w pełni zintegrowaną część strategii lizbońskiej i ma na celu poprawę edukacji, kształcenia i mobilności, integracji zawodowej i społecznej młodych ludzi oraz ułatwienie pogodzenie życia zawodowego z życiem rodzinnym. Europejski Pakt na rzecz Młodzieży ma także ambicję zapewnienia ogólnej spójności inicjatyw w tych dziedzinach oraz ma stanowić punkt wyjściowy dla silnej, stałej mobilizacji w interesie młodych ludzi. Zauważa on ponadto, że powodzenie Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży zależy od zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron, przede wszystkim krajowych, regionalnych i lokalnych organizacji młodzieżowych, a także europejskich władz regionalnych i lokalnych oraz partnerów społecznych. Państwom Członkowskim proponuje się kierunki działania w trzech dziedzinach: 1) zatrudnienia, integracji i postępu społecznego; 2) edukacji, kształcenia i mobilności; oraz 3) godzenia życia zawodowego z życiem rodzinnym.

⁽²⁾ http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/84335.pdf

⁽³⁾ SOC/206 Wytyczne w sprawie zatrudnienia: 2005-2008 (Dz.U. C 286 z 17.11.2005 – sprawozdawca: Henri Malosse).

3. Zaangażowanie młodzieży

3.1 Opracowując niniejszą opinię EKES zorganizował 6 września 2005 r. konsultacje z przedstawicielami organizacji grupujących młodych ludzi. Wyniki tych konsultacji przedstawiono w niniejszej opinii.

3.2 Zaangażowanie młodzieży musi być punktem wyjścia wszelkich działań. Każda polityka dotycząca młodzieży musi wyróżniać się zasadą zaangażowania młodych — zasadą stale podkreślaną na szczeblu europejskim i międzynarodowym⁽⁴⁾. EKES przyjmuje z zadowoleniem rozwiązanie mające na celu konsultacje z młodzieżą na szczeblu europejskim, zwłaszcza poprzez zorganizowanie młodzieżowych „Stanów Generalnych” (parlamentów młodzieży) w 2005 r., ale żałuje przy tym, że komunikat nie przedstawia konkretnych zaleceń dotyczących metod zaangażowania i uczestnictwa młodzieży i organizacji młodzieżowych na szczeblu poszczególnych Państw Członkowskich. EKES wzywa Komisję i Państwa Członkowskie do zastosowania bardziej kreatywnych metod zaangażowania młodzieży.

3.3 EKES podkreśla znaczenie aktywnego udziału i niezależności młodych ludzi, nie tylko na rynku pracy, ale w życiu społecznym w ogóle. Aktywny udział młodych ludzi w życiu społecznym oraz ich niezależność powinny być celem, ale jednocześnie też środkiem służącym rozwojowi osobistemu młodych ludzi, rozwojowi ich poczucia inicjatywy i ich integracji społecznej oraz ogólnemu zwiększeniu spójności społecznej.

3.4 Komitet stwierdza z ubolewaniem, że w omawianym komunikacie nie określono jasno sposobów zaangażowania młodzieży i jej organizacji. W czasie przesłuchania 6 września 2005 r., o którym wspomina się w punkcie 3.1, organizacje studenckie podkreśliły m.in., w jak wielkim stopniu fakt, że widzi się młodych kierujących z upoważnienia instytucjami publicznymi — w danym wypadku zaś obowiązkowym systemem ochrony socjalnej studentów — pozwala młodzieży w ogóle, a nie tylko tej zorganizowanej, podejmować odpowiedzialność i reprezentować samą siebie. EKES wzywa Komisję i Państwa Członkowskie do opracowania i wdrożenia swoich polityk we współpracy z młodzieżą i jej organizacjami i do dalszego angażowania ich na wszystkich etapach. *Należy* zasięgać opinii młodzieży i jej organizacji oraz partnerów społecznych w trakcie przygotowywania środków w odniesieniu do tej inicjatywy w ramach krajowych programów reform lizbońskich i ich dalszego wdrażania.

(4) Biała księga EKES-u o polityce młodzieżowej, Dz.U. C 116 z 20.4.2001; Deklaracja ONZ na Międzynarodowy Rok Młodzieży 1985 „Uczestnictwo — Rozwój — Pokój”; Konwencja ONZ o prawach dziecka, 1989 r.; Europejska karta w sprawie uczestnictwa młodzieży w życiu gmin i regionów Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Europy, 1992 r.; Rezolucja podjęta na wspólnym posiedzeniu Rady i ministrów ds. młodzieży z dn. 8 lutego 1999 r. (Dz.U. 1999/C 42/01).

3.5 EKES oczekuje na raport podsumowujący⁽⁵⁾ Komisji, który ma dokumentować dotychczasowe prace Państw Członkowskich w dziedzinie udziału młodzieży jako części procesu stosowania OMK⁽⁶⁾. Wyraża się nadzieję, że wspomniany raport podsumowujący przedstawi przykłady dobrej praktyki, które można byłoby powtórzyć w pozostałych Państwach Członkowskich.

3.6 EKES oczekuje wyjaśnienia roli organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza organizacji młodzieżowych, w cyklu otwartej metody koordynacji. Należy przypomnieć, że art. 38 Konkluzji z sesji Rady Europejskiej w Lizbonie zawiera opis roli organizacji pozarządowych w otwartej metodzie koordynacji (OMK)⁽⁷⁾. EKES, dzięki swej wiedzy i doświadczeniu, może odgrywać aktywną rolę w tej dziedzinie i przyczynić się do stworzenia i uruchomienia w ramach swojej działalności mechanizmu na rzecz zaangażowania młodzieży i organizacji młodzieżowych.

4. Młodzież w partnerstwie lizbońskim na rzecz wzrostu i zatrudnienia

4.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Pakt kieruje szczególną uwagę na kwestię zatrudnienia młodych ludzi. Jednakże Europejski Pakt na rzecz Młodzieży powinien zostać rozwinięty i wdrożony z perspektywy, która widzi w nim cel ważny sam w sobie, a nie jedynie element strategii lizbońskiej. Ponadto, o ile powodzenie strategii lizbońskiej jest ważne dla młodych ludzi, tak samo młodzi ludzie są ważni dla powodzenia strategii lizbońskiej. Inwestowanie w młodzież jest niezbędnym elementem osiągnięcia wyższego wzrostu i poziomu zatrudnienia, trwałej innowacyjności i większej przedsiębiorczości. Zaangażowanie młodych ludzi w strategię lizbońską oraz ich poczucie współodpowiedzialności za nią i za osiągnięcie jej celów są warunkiem jej powodzenia.

4.2 Tak samo kwestia zatrudnienia jest jedną z największych trosk obywateli Europy i należy poczynić wszelkie wysiłki na rzecz zwalczania bezrobocia, gdyż jego niedopuszczalnie wysoki poziom stanowi realne zagrożenie dla spójności naszych społeczeństw⁽⁸⁾. Stopa bezrobocia wśród młodzieży w Europie jest średnio dwa razy wyższa od ogólnej stopy bezrobocia. Wielu młodych ludzi stoi przed bardzo realną perspektywą braku pracy lub niełatwego życia przy niskim

(5) Przewiduje się, że zostanie on opublikowany do końca 2005 r.

(6) Otwarta metoda koordynacji.

(7) Art. 38 Konkluzji z sesji w Lizbonie stanowi, że metoda analiz porównawczych (*benchmarking*) najlepszych praktyk oraz zarządzania zmianami zostanie wypracowana przez Komisję Europejską na podstawie kontaktów z różnymi użytkownikami i dostawcami, a mianowicie z partnerami społecznymi, przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi.

(8) Konkluzje Prezydencji z sesji Rady Europejskiej w Luksemburgu, 1997 r.

poziomie dochodów. Ryzyko wykluczenia społecznego jest jeszcze wyższe dla młodzieży pochodzącej ze środowisk o gorszym położeniu i z mniejszości narodowych, dla młodych imigrantów, niepełnosprawnych i kobiet. Zasadniczo to właśnie ogół młodzieży najbardziej dotykają zjawiska braku stabilności, pauperyzacji i trudności usamodzielnienia się, co stanowi zarazem niesłychany dramat historii i nową możliwość solidaryzowania się ludzi młodych i społeczeństwa w celu wyjścia z tej nowej dla Europy sytuacji.

4.3 Młodzi ludzie są bardziej zagrożeni bezrobociem, a jeśli już mają pracę, istnieje niebezpieczeństwo, że będzie ona gorzej opłacana⁽⁹⁾. Aby dostęp do rynku pracy stał się realną możliwością dla każdego młodego człowieka, należy położyć większy nacisk na odpowiednie kształcenie zawodowe, edukację, praktyki zawodowe i stworzenie młodym ludziom możliwości spełnienia się w życiu zawodowym i osobistym oraz zdobycia umiejętności przydatnych w życiu. Ważne jest ponadto, aby otrzymane wykształcenie umożliwiała im dobre zarządzanie swoim życiem zawodowym i skuteczne korzystanie z mechanizmów uczenia się przez całe życie.

4.4 EKES zwraca uwagę na podjęcie kwestii zmian demograficznych w komunikacie oraz jego powiązania z Zieloną księgą Komisji poświęconą zmianom demograficznym⁽¹⁰⁾. Przykładowo, liczba osób w wieku od 0 do 14 lat spadnie o 11 % w latach 2000 — 2015, zaś do roku 2030 spadnie ona o kolejne 6 %. EKES pragnie zwrócić uwagę na kwestie zmian społecznych, kulturowych i politycznych w Europie. Zmiany demograficzne to nie tylko statystyka i dane liczbowe; przy rozważaniu odpowiednich polityk i działań należy koniecznie brać pod uwagę szerszą perspektywę. Jak to sygnalizuje grupa wysokiego szczebla ds. przyszłości polityki społecznej w rozszerzonej Unii Europejskiej, ta sytuacja demograficzna, w której względny statystyczny udział grupy ludzi młodych w społeczeństwie będzie znacznie malał co najmniej do 2025 r., stanowi — jeśli się z niej skorzysta — pewną szansę, jako że pociąga ona za sobą „ograniczony popyt na zasoby socjalne” i możliwość wprowadzenia przy nie zmienionych kosztach znaczących udoskonaleń w tych dziedzinach.

4.5 EKES uważa w związku z tym, że Europejski Pakt na rzecz młodzieży, ale i z młodzieżą niósłby ze sobą potencjał znacznej poprawy warunków życia i perspektyw młodych Europejczyków na przyszłość, a jednocześnie mogłby wzmocnić skuteczne wdrażanie strategii lizbońskiej.

5. Europejski Pakt na rzecz Młodzieży

5.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje konkluzje Rady Europejskiej, zgodnie z którymi młodzi ludzie skorzystaliby z zestawu polityk i środków w pełni zintegrowanych w nowej strategii lizbońskiej.

⁽⁹⁾ Sprawozdanie Grupy Wysokiego Szczebla na temat przyszłości polityki społecznej w rozszerzonej Unii Europejskiej.

⁽¹⁰⁾ COM(2005) 94. - „Wobec zmian demograficznych: nowa solidarność między pokoleniami”.

5.2 W Komunikacie następujące aspekty zintegrowanych wytycznych określono jako istotne dla maksymalizacji wpływu Paktu na rzecz Młodzieży:

- (i) Środki na rzecz zatrudnienia, integracji i postępu społecznego młodych ludzi. Zintegrowane wytyczne koncentrują się na wkładzie polityk zatrudnienia w tworzenie większej liczby oraz lepszych miejsc pracy.
- (ii) Środki na rzecz edukacji, kształcenia i mobilności. Zintegrowane wytyczne podkreślają potrzebę rozszerzenia Europy i poprawy inwestowania w kapitał ludzki oraz przyjęcia systemów edukacji i szkolenia. Ponadto, zachęca się Państwa Członkowskie do ułatwiania mobilności, w tym stworzenia młodym ludziom większych możliwości pracy i studiów za granicą.
- (iv) Środki na rzecz pogodzenia życia zawodowego z życiem rodzinnym. Zintegrowane wytyczne zajmują się potrzebą osiągnięcia lepszej równowagi pomiędzy życiem zawodowym i prywatnym, zajmując się takimi zagadnieniami jak opieka nad dzieckiem, formy pracy zawodowej przyjazne rodzinie oraz równość.

5.3 EKES stwierdza z rozczarowaniem, że chociaż ustalono działania w każdej z wymienionych dziedzin, w Komunikacie brakuje jasno określonych środków i wartości docelowych dla Państw Członkowskich lub dla Komisji. W momencie gdy obywatele kwestionują wartość Unii Europejskiej, trzeba dążyć do uwidocznienia im, że Europa podejmuje skuteczne działania. Do osiągnięcia tego niezbędne są jednoznaczne cele nastawione na przynoszenie rezultatów.

5.4 Należy zmobilizować rządy Państw Członkowskich, aby przełożyły cele na wymierne liczby i wyznaczyły wartości docelowe w krajowych programach reform. Te cele i wartości docelowe muszą odnosić się nie tylko do wyzwań, jakie stoją przed młodymi ludźmi w określonych dziedzinach, lecz dotyczyć także innych kwestii, które mają istotny, choć niebezpośredni wpływ na osiągnięcie tych celów. Główne miejsce zajmują tu zagadnienia mieszkaniowe oraz polityka rodzinna wobec młodych rodziców. Te cele i wartości docelowe muszą odnosić się nie tylko do wyzwań, jakie stoją przed młodymi ludźmi w określonych dziedzinach, lecz dotyczyć także innych kwestii, np. mieszkaniowych. Bardzo ważne jest też uruchomienie skutecznych mechanizmów koordynacji, tak na szczeblu europejskim, jak i krajowym, aby osiągnąć spójność podejścia we wszystkich dziedzinach.

5.5 EKES prosi Państwa Członkowskie o rozpatrzenie włączenia do krajowych programów reform strategii lizbońskiej następujących zadań:

- Wyznaczenie dla każdego Państwa Członkowskiego celów związanych z ograniczeniem liczby bezrobotnych młodych ludzi o co najmniej 50 % w okresie 2006 — 2010 (obecnie w Unii Europejskiej bezrobotnych jest 17.9 % młodzieży w wieku poniżej 25 lat)⁽¹¹⁾.

⁽¹¹⁾ Komunikat Komisji, s. 3.

- Opracowanie systemów opieki socjalnej, które umożliwiają młodym ludziom dokonywanie wyborów w celu określenia swojej własnej przyszłości.
- Wprowadzenie środków mających na celu integrację społeczną młodzieży, a zwłaszcza rozwiązanie problemu młodych ludzi, którzy się nie kształcą, nie pracują i nie są zarejestrowani jako bezrobotni.
- Wyznaczenie celu zmniejszenia różnic dostępu do kształcenia zawodowego i technicznego pomiędzy dziewczętami i chłopcami oraz zmniejszenia różnic w wysokości uposażenia w chwili przyjęcia do pracy.
- Zmniejszenie o połowę liczby osób przedwcześnie opuszczających szkołę w latach 2006 — 2010 i propagowanie staży zawodowych w przedsiębiorstwach.
- Promowanie znajomości języków obcych jako środka do poprawy szans edukacyjnych i na rynku pracy, a także mobilności młodych ludzi.
- Wspieranie przedsiębiorczości młodych poprzez udzielanie wsparcia technicznego i finansowego oraz ograniczanie do minimum wymogów biurokratycznych dotyczących zakładania własnych przedsiębiorstw, przejmowania ich lub przekazywania.
- Wspieranie powszechnego regulowanego i kontrolowanego systemu edukacji małych dzieci i opieki nad nimi, zgodnego z przyjętymi standardami.
- Zapewnianie dodatkowego wsparcia rodzinom znajdującym się w gorszym położeniu.

5.6 EKES zachęca Komisję do dalszych prac nad instrumentem uznawania pracy wykonywanej przez młodzież i z niecierpliwością oczekuje na włączenie inicjatyw dotyczących „paszportu młodzieżowego Youthpass”. Jednakże EKES jest zdania, że sam „Youthpass” nie stanowi wystarczającego działania w uznaniu pracy wykonywanej przez młodzież. Zaleca więc, aby Komisja wraz z organizacjami pracodawców, pracowników, przedstawicieli systemu edukacji formalnej i odpowiednimi organizacjami pozarządowymi opracowała zróżnicowaną metodologię, które podniesie świadomość znaczenia pracy młodych dla ich rozwoju oraz dla ich umiejętności, wartości i postaw, jakie zyskują poprzez aktywne działanie w organizacjach młodzieżowych i w pracy. EKES może się przyczynić do realizacji tego celu.

5.7 Wszystkie kraje europejskie zajmujące czołowe pozycje w rankingu konkurencyjności sporządzanym przez Światowe Forum Ekonomiczne wykazują wysoki poziom inwestowania w politykę społeczną i opiekę socjalną, a także wysokie stopy

zatrudnienia i niski poziom ubóstwa po dokonaniu transferów społecznych⁽¹²⁾. Podstawą powodzenia są zrównoważone systemy zabezpieczenia społecznego, oparte na zasadzie solidarności, zaprojektowane w sposób zapewniający ochronę przeciwko głównym zagrożeniom spotykanym w życiu człowieka.

5.8 EKES wzywa, aby bardziej uwzględnić sytuację młodzieży mieszkającej na obszarach wiejskich i w ubogich rejonach miejskich. Młodzi ludzie znajdują się często w gorszym położeniu z powodu miejsca zamieszkania. W wielu obszarach wiejskich i ubogich obszarach miejskich młodzi ludzie nie mają dostępu do wysokiej jakości szkół i ośrodków szkoleniowych, ośrodków zdrowia, kultury i rozrywki, do szans zatrudnienia i mobilności czy też nie mają możliwości uczestnictwa w społeczeństwie obywatelskim. Należy wprowadzić specjalne rozwiązania mające na celu zapewnienie młodym ludziom z pewnych obszarów możliwości pełnego korzystania z szans i podejmowania własnych wyborów w życiu. Oddalenie wielu obszarów wiejskich sprawia, że młodzi ludzie nie mają dobrego dostępu do informacji, zwłaszcza dotyczących szans i możliwości.

5.9 Komitet z zadowoleniem przyjmuje propozycję przeprowadzenia w 2005 r. badań nt. społecznej integracji młodzieży znajdującej się w bardzo niekorzystnym położeniu. Państwa Członkowskie muszą zwiększyć wysiłki na rzecz zwalczania problemu ubóstwa dzieci i ustalić listę celów do niezwłocznego osiągnięcia. Podjęcie tego wyzwania będzie wymagało szeroko zakrojonego, trwałego programu działań, dysponującego wszystkimi koniecznymi środkami i dostosowanego do wielowymiarowego charakteru ubóstwa dzieci. Ubóstwo ma silny wpływ na dzieci w wielu kwestiach, jak np. zdrowie, edukacja, czy nawet przyszłe „życiowe szanse” na wyrwanie się z zakłętego kręgu biedy. Państwa Członkowskie powinny jak najszybciej wdrożyć odpowiednie polityki dotyczące pełnego zakresu tych kwestii.

5.10 Komisja jest zobowiązana do włączenia spraw niepełnosprawności do głównego nurtu działalności, co znajduje od 2003 r. wyraźne potwierdzenie w Europejskim Planie Działania na rzecz równych szans dla osób niepełnosprawnych⁽¹³⁾. Dlatego też Komisja ma obowiązek zwalczania dyskryminacji we wszystkich swoich działaniach. Włączenie kwestii niepełnosprawności do głównego nurtu polityki wspólnotowej jest konieczne dla zapewnienia pełnego i równego uczestnictwa i integracji osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. W celu pełnego objęcia niepełnosprawnej młodzieży polityką wobec młodzieży EKES podkreśla, że w Komunikacie powinny się znaleźć następujące punkty: równe uczestnictwo w działaniach w ramach Programu na rzecz Młodzieży, równy dostęp do informacji na temat polityki wobec młodzieży i projektów poświęconych młodzieży oraz środki na rzecz podniesienia świadomości.

⁽¹²⁾ Sprawozdanie Grupy Wysokiego Szczebla na temat przyszłości polityki społecznej w rozszerzonej Unii Europejskiej, maj 2004 r.

⁽¹³⁾ COM(2003) 650 wersja ostateczna, Bruksela, 30.10.2003.

5.11 Młodzi ludzie nie są jednorodną grupą. EKES zaleca zatem, aby polityki tworzone na szczeblu krajowym były wystarczająco zróżnicowane i respektowały zarówno potrzeby rynku pracy, jak i potrzeby indywidualnych osób. Komitet poleca jednocześnie KE opracowanie analizy sytuacji i potrzeb młodych ludzi w Europie

6. Aktywne obywatelstwo młodzieży

6.1 EKES pochwała włączenie przez Komisję celu aktywnego obywatelstwa młodzieży do tej inicjatywy, mimo że został on wykluczony z Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży. EKES przyznaje słusność Komisji, która w swoim wniosku proponuje utrzymanie i konsolidację czterech obecnych celów, tj.: uczestnictwo; informacja; działania w ramach wolontariatu i znajomość zagadnień młodzieży. Komitet podkreśla jednak, że bardzo ważne jest teraz skoncentrowanie uwagi w otwartej metodzie koordynacji (OMK) na osiąganiu konkretnych wyników. Dlatego też, gdy zauważone zostaną mankamenty systemu i procesu OMK, należy je odnotować i szukać dla nich rozwiązań.

6.2 EKES jest świadomy faktu, że Państwa Członkowskie mają złożyć sprawozdania z realizacji wspólnych celów dotyczących uczestnictwa i informacji do końca 2005 r., a następnie, w 2006 r., sprawozdania z działań wolontariatu i lepszej znajomości zagadnień młodzieżowych. EKES wzywa jednak do wzmożonej współpracy i podkreśla wartość włączenia wszystkich zainteresowanych stron, a zwłaszcza młodzieży i jej organizacji, w proces tworzenia krajowych sprawozdań z postępów. Ważne jest też, aby, w trosce o przejrzystość, sprawozdania te były tworzone publicznie lub przynajmniej były dostępne publicznie w momencie złożenia. Także organizacje pozarządowe powinny otrzymać zachętę oraz wsparcie finansowe do stworzenia własnej oceny procesu OMK.

6.3 Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i partnerzy społeczni są integralną częścią każdej demokracji pluralistycznej. W tym kontekście organizacje młodzieżowe odgrywają cenną rolę w promowaniu aktywnego obywatelstwa i uczestnictwa. Czynią to one pracując bezpośrednio z młodymi ludźmi i dla nich w kształtowaniu ich osobistych umiejętności i wiary w siebie, co ma im pozwolić na rozwinięcie swojego potencjału i uzyskanie optymalnego standardu i jakości życia. Organizacje te działają na poziomie oddolnym, zajmując się kwestiami lokalnymi przy wsparciu ze strony osób i grup na swoim terenie. Pracują one także na rzecz promocji i rozwijania zdolności młodych ludzi do występowania w obronie swoich interesów. Młodzieżowe organizacje pozarządowe powinny otrzymywać odpowiednie wsparcie finansowe, uznanie i środki umożliwiające im autentyczne uczestnictwo w procesach decyzyjnych i w życiu społecznym na wszystkich szczeblach.

6.4 W swoich dyskusjach na temat reprezentatywności europejskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego w dialogu obywatelskim EKES podkreślił już przy kilku okazjach⁽¹⁴⁾, że tylko wyraźnie ustanowiona reprezentatywność może dać podmiotom społeczeństwa obywatelskiego prawo skutecznego uczestniczenia w procesie kształtowania i przygotowywania decyzji Wspólnoty, jak to ma miejsce w przypadku partnerów społecznych uczestniczących w europejskim dialogu społecznym.

6.5 EKES stwierdza z rozczarowaniem, że Komisja wyróżniła jako główną rolę wolontariatuszy w społeczeństwie ich działalność podczas klęsk żywiołowych. Choć jest to cenna działalność, EKES sądzi, że Komisja i Państwa Członkowskie powinny jednak docenić i podkreślić trwałą rolę codziennej działalności wolontariatuszy w różnych organizacjach pozarządowych na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. W szczególności Komitet wzywa Państwa Członkowskie do wspierania działalności wolontariatuszy, zwłaszcza poprzez odpowiednie polityki fiskalne, wiedząc, że działalność w ramach wolontariatu nie tylko spełnia potrzeby psychologiczne i etyczne młodych ludzi, ale umożliwia też prowadzenie niezliczonych działań w ramach opieki i pomocy społecznej, bądź też obniżenie kosztów tych działań.

6.6 EKES wyraża ubolewanie, że proponowane działania w tym obszarze są bardzo skromne i nie mają ani jasno określonych celów, ani nie zawierają konkretnych zadań. Stracono tutaj okazję do rozwinięcia tego kluczowego elementu.

6.7 Programy europejskie odgrywają ważną rolę przyczyniając się do realizacji celów otwartej metody koordynacji i Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży, a także w wzmacnianiu zaangażowania młodych ludzi w inne dotyczące ich polityki. EKES wspiera pogląd Komisji, zgodnie z którym projekty zachęcające młodych ludzi do aktywności i obywatelskiego zaangażowania, których celem jest pomoc w rozwoju ich zdolności, powinno się opracowywać na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim w ramach różnych programów europejskich. Jednakże, podczas gdy wiele programów można byłoby rzeczywiście wykorzystać do tego celu, istnieje potrzeba promowania wykorzystania tych programów przez i dla młodych ludzi i organizacji młodzieżowych i uczynienia tychże programów bardziej przyjaznymi dla młodzieży. Wykorzystanie innych programów, zwłaszcza Europejskiego Funduszu Społecznego i funduszy strukturalnych,

⁽¹⁴⁾ Zob. np. dokumentacja nt. Pierwsza Konwencja w sprawie społeczeństwa obywatelskiego zorganizowanego na poziomie europejskim z 15 i 16 października 1999 r. oraz konferencja nt. „Rola zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w sprawowaniu rządów w Europie” z 8 i 9 listopada 2001 r., a także odnośne opinie: „Rola i wkład organizacji społeczeństwa obywatelskiego w budowanie Europy”, 23 września 1999 r. (Dz.U. C 329 z 17.11.1999), „Komisja i organizacje pozarządowe: budowanie bliźszego partnerstwa”, 13 lipca 2000 r. (Dz.U. C 268 z 19.9.2000), „Zorganizowane społeczeństwo obywatelskie a sprawowanie rządów w Europie – wkład Komitetu w opracowanie Białej księgi”, 26.4.2001 (Dz.U. C 193 z 10.7.2001), „Sprawowanie rządów w Europie – Biała księga”, 21 marca 2002 r. (Dz.U. C 125 z 27.5.2002).

stwarza świetną okazję, aby przejść w polityce wobec młodzieży od słów do czynu. Różne projekty realizowane w celu poprawy warunków życia lub zatrudnienia młodych ludzi są często zbyt małe, aby mogły otrzymać wsparcie z tych środków. Dlatego też Komisja i Państwa Członkowskie powinny współpracować z organizacjami młodzieżowymi na rzecz ułatwienia skorzystania ze wspólnotowych programów finansowania w interesie młodych ludzi w Europie.

6.8 EKES jest przekonany, że programem o największych możliwościach wzmocnienia osobowego i społecznego rozwoju młodych ludzi i promowania aktywnego obywatelstwa jest Europejski Program na rzecz Młodzieży. Przyjmujemy z zadowoleniem inicjatywę nowego programu „Aktywna Młodzież” w latach 2007 — 2013 i będziemy nadal angażować się aktywnie w proces jego przygotowania. Mając na uwadze rozszerzenie programu i wzrost liczby młodych ludzi pragnących z niego skorzystać, zdecydowanie domagamy się od Rady wsparcia wniosku o umiarkowany wzrost finansowania tego programu do wysokości 1,2 mld euro. Ponadto uważamy, że w sprawie wdrażania programu należy regularnie zasięgać opinii młodych ludzi, europejskich organizacji młodzieżowych i Europejskiego Forum Młodzieży. EKES wzywa krajowe rady społeczno-gospodarcze do podjęcia nowatorskich inicjatyw, by ułatwić młodzieży uczestniczenie w krajowych procedurach konsultacyjnych i w wymianie dobrych praktyk w odniesieniu do miejsca młodzieży w ich organizacjach.

7. Włączanie wymiaru młodzieżowego do innych polityk

7.1 EKES popiera wniosek Komisji, aby skoncentrować się na obszarach polityk określonych w Europejskim Pakcie na

rzecz Młodzieży. Niemniej jednak Komitet podkreśla znaczenie zintegrowanej i międzysektorowej polityki wobec młodzieży przy opracowywaniu polityk w dziedzinach dotyczących młodzieży.

7.2 Opracowywanie polityki z zastosowaniem koncepcji horyzontalnej zapewni lepiej skoordynowaną i skuteczną strategię. Państwa Członkowskie regularnie konsultują się ze związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców podczas opracowywania takich polityk, jak np. wytycznych dotyczących zatrudnienia. W analogiczny sposób powinny konsultować się one z młodzieżą i jej organizacjami podczas opracowywania polityk jej dotyczących.

7.3 EKES zauważa w swojej opinii z inicjatywy własnej „Otyłość w Europie — Rola i zadania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego”⁽¹⁵⁾, że w Europie 14 mln dzieci ma nadwagę, z czego 3 mln cierpi na otyłość. Co jest jeszcze bardziej niepokojące, liczba ta wzrasta rocznie o ponad 400 tys. EKES wzywa wszystkie zainteresowane podmioty, w tym młodych ludzi, do wspólnego zaangażowania się w rozwiązanie tego problemu.

7.4 Komitet podziela stanowisko Komisji co do priorytetowego traktowania działań na rzecz zdrowia dzieci i młodzieży, a szczególnie tych mających na celu promowanie zdrowego stylu życia. Uważa, że działania takie mają szczególny wpływ na obywateli i są pilnie potrzebne. Dlatego wzywa, aby przedstawienie wniosku legislacyjnego w tej sprawie, przewidziane na rok 2006, miało miejsce jeszcze w roku 2005, przy uwzględnieniu bieżących konsultacji i inicjatyw.

7.5 EKES zaleca, aby w ramach VII Ramowego Programu Badań podjęto badania nad skutkami uczestnictwa młodzieży w demokracji przedstawicielskiej i wolontariacie. Badania takie pozwoliłyby poznać wpływ i skutki uczestnictwa.

Bruksela, 26 października 2005 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁵⁾ SOC 201 (2005) „Otyłość w Europie – Rola i zadania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego”.